

เอกพันธ์ ศรีสุข 2556: ประสิทธิภาพการผลิตโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก
จำกัด ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สัตวศาสตร์) สาขาสัตวศาสตร์ ภาควิชาสัตวบาล
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศร คุณวุฒิจิตธรณ, วท.ค.
109 หน้า

การศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ส่วน การศึกษาส่วนที่ 1 เป็นการประเมินคุณภาพน้ำนมดิบของ
เกษตรกรที่เป็นสมาชิก สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด คุณภาพน้ำนมรายฟาร์มประกอบด้วย ไขมัน
โปรตีน แลคโตส ของแข็งไม่รวมไขมันนม ของแข็งรวมทั้งหมด และเซลล์โซมาติก ที่ประเมินจาก
ตัวอย่างน้ำนมดิบที่ถูกสุ่มเก็บทุก 15 วัน ตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ. 2553 ถึง เดือนธันวาคม
พ.ศ. 2554 จากน้ำนมรวมถึงของเกษตรกร ถูกนำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติและทดสอบความมีอิทธิพล
ของปี-เดือนที่เก็บตัวอย่าง ศูนย์รับน้ำนม (มิตรภาพและคลองไทร) และกลุ่มเกษตรกร (กลุ่ม 1
เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิต และ กลุ่ม 2 เกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริม
การผลิต) ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ผลิตน้ำนมดิบที่
มีคุณภาพผ่านเกณฑ์การประเมินทุกลักษณะ ยกเว้น ของแข็งรวมทั้งหมดและจำนวนเซลล์โซมาติก
ปี-เดือนที่เก็บตัวอย่าง ศูนย์รับน้ำนม และกลุ่มเกษตรกรมีอิทธิพลต่อความผันแปรของทุกลักษณะที่
ศึกษา ($P < 0.05$) เกษตรกรกลุ่ม 1 ผลิตน้ำนมดิบที่มีแลคโตสและของแข็งไม่รวมไขมันนมสูงกว่า
กลุ่ม 2 ($P < 0.05$) น้ำนมดิบที่ผลิตได้จากเกษตรกรที่ส่งนมที่ศูนย์รับน้ำนมคลองไทรมีจำนวนเซลล์
โซมาติกและโปรตีนน้อยกว่าศูนย์รับน้ำนมมิตรภาพ ($P < 0.05$) เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่าง
คุณภาพน้ำนมกับเกณฑ์การประเมินในแต่ละปีที่กำหนดโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ พบว่า ปี-เดือน
ที่เก็บตัวอย่าง ศูนย์รับน้ำนม และกลุ่มเกษตรกรมีอิทธิพล ($P < 0.05$) ต่อความแตกต่างของไขมัน
(D-Fat) โปรตีน (D-Pro) แลคโตส (D-Lac) ของแข็งไม่รวมไขมันนม (D-SNF) ของแข็งรวมทั้งหมด
(D-TS) และเซลล์โซมาติก (D-SCC) การศึกษาที่ 2 เป็นการจำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความ
สัมฤทธิ์ในการผลิตน้ำนมดิบที่มีคุณภาพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิต ข้อมูล
คุณภาพน้ำนมที่แตกต่างไปจากเกณฑ์การประเมินทุกลักษณะ ถูกนำมาพิจารณาร่วมกับข้อมูลที่ได้
จากแบบสอบถาม การทดสอบไคสแควร์ถูกนำมาใช้พิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัย เกษตรกรถูก
จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตน้ำนมมีคุณภาพ 1) ต่ำกว่าเกณฑ์ 2) ผ่านเกณฑ์ และ
3) ดีกว่าเกณฑ์มาก เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) สามารถผลิตน้ำนมผ่านเกณฑ์ฯ สำหรับทุก
ลักษณะ ยกเว้น D-TS และ D-SCC ความแตกต่างในการจัดการแปลงหญ้ามีอิทธิพลต่อ D-TS ในปี
พ.ศ. 2553 ($P < 0.05$) นอกจากนี้ การตรวจโรคเต้านมอักเสบก่อนการรีดนมมีอิทธิพลต่อ D-SNF
และ D-SCC ในปี พ.ศ. 2554 ($P < 0.05$) ผลการศึกษานี้ยืนยันถึง ความจำเป็นในการส่งเสริมความรู้
ด้านการจัดการฟาร์มที่เหมาะสมให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมแต่ละรายอย่างต่อเนื่อง

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก